

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Філологічний факультет
Кафедра загальної та прикладної лінгвістики



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____

О. А. Кузнецова

_____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РИТОРИКА (ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО)

Ступінь бакалавра

Для всіх спеціальностей

2021– 2022 навчальний рік

Розробник: Желязкова В. В., доцент кафедри загальної та прикладної лінгвістики,
кандидат філологічних наук ЖВ (Желязкова В.В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної та прикладної лінгвістики
Протокол № 9 від «12» січня 2021 року

Завідувач кафедри загальної та прикладної лінгвістики ЖВ (Коч Н. В.)

Анотація

Мета вивчення навчальної дисципліни у контексті підготовки фахівців – ознайомити з основами класичної та сучасної риторики як науки про мисленнєво-мовленнєву діяльність, спрямовану на переконання, вплив і досягнення цілей у процесі мовленнєвої комунікації; виробити в студентів уміння й навички аналізувати та продукувати тексти різного типу відповідно до мети, спрямування й умов спілкування в процесі майбутньої професійної діяльності; сформувати уміння та навички ораторського мистецтва, розвинути майстерність створювати й виголошувати публічні промови. Курс пов'язаний з такими навчальними дисциплінами навчального плану підготовки фахівців, як: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Психологія». Перелік компетентностей, здобуття яких гарантуватиме вивчення даної навчальної дисципліни: знання основних правил усної та писемної комунікації; здатність аргументовано та чітко готувати усні та письмові публічні виступи; здатність володіти полемічним мистецтвом, культурою конструктивного діалогу; здатність застосовувати комунікативні засоби впливу на аудиторію в умовах публічного мовлення; здатність добирати мовні засоби залежно від комунікативної ситуації та жанру публічного виступу.

Course Annotation

The goal of the course in the context of specialists' training is to acquaint them with the basics of classical and modern rhetoric as a science of thinking and speaking, aimed at persuasion, influence and achievement of purposes in the process of oral communication; to develop student's abilities and skills to analyze and produce texts of different types in accordance with the objectives, aims and conditions of communication in the process of future professional activity; to form the skills of public speaking, to develop the ability to create and deliver public speeches. The course is related to such disciplines of the curriculum as "Ukrainian language (for professional purposes)", "Psychology". The list of competencies, formed in the processes of learning the discipline is the following: knowledge of the basic rules of oral and written communication; ability to prepare reasoned and clear oral and written public speeches; ability to apply polemical art, culture of constructive dialogue; ability to use communicative means of influencing the audience in the process of public speaking, ability to select language means depending on the communicative situation and the genre of public speaking.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 5	Усі спеціальності	Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2	
		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин – 150		<i>Лекції</i>	
		10	
Тижневих годин для денної форми навчання: 10 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	<i>Практичні, семінарські</i>	
		16	
		<i>Консультації</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		124	
		Вид контролю: залік	

Мова навчання: українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 150 год.: 26 год. – аудиторні заняття, 124 год. – самостійна робота (17% / 83%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: дати знання з основ класичної та сучасної риторики як науки про мисленнєво-мовну діяльність, спрямовану на переконання, вплив, на досягнення цілей у процесі мовної комунікації, ознайомити студентів з теоретичними та практичними засадами спічрайтера, а також виробити у студентів уміння й навички аналізувати та продукувати тексти різного типу відповідно до мети, призначення й умов спілкування в процесі майбутньої роботи.

Завдання курсу: засвоїти знання, що складають зміст риторики як науки, усвідомити й запам'ятати систему понять, оволодіти риторичною термінологією; досягнути теоретичні засади підготовки усного публічного виступу; ознайомити зі здобутками світової риторики, виявити закономірності основних етапів становлення і розвитку риторики в Україні; уважно ознайомитися зі зразками промов якомога ширшого кола визначних ораторів минувшини і сучасності з тим, щоб максимально використати їхній досвід; навчитися продукувати тексти різних типів промов з потрібної теми і для різних ситуацій; виробити в собі уважне і критичне ставлення до свого мовлення і суспільної мовної практики, опанувати основні аспекти психології та культури мовного спілкування; сформувати практичні вміння та навички ведення дискусій та виголошення промов.

Передумови для вивчення дисципліни: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Психологія».

Навчальна дисципліна складається з 5-х кредитів.

Програмні результати очікування:

ПРН-1. Створює усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною мовою.

ПРН-2. Використовує мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ПРН-3. Збирає, аналізує, систематизує й інтерпретує мовні факти, створює тексти різних стилів і жанрів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

II. Фахові компетентності:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати у професійній діяльності мову як особливу знакову систему, її природу та функції, про генетичну та структурну типологію мов світу; фонетичний, лексичний, граматичний рівні мови.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному) для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

Тема 9. Спічрайтерство як вид діяльності.	16	2	2			12
Тема 10. Форми спілкування людей у колективі. Запобігання конфліктів. Переговорний процес та його основні характеристики	14		2			12
Разом:	30	2	4			24
Всього:	150	10	16			124

4. Теми лекційних занять

/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Ораторське мистецтво в комунікативному контексті.		
1	Тема 1. Риторика як наука і навчальна дисципліна	2
Кредит 2. Історія розвитку риторики.		
2	Тема 3. Історичні витоки риторики.	2
Кредит 3. Теоретична риторика: основні поняття риторики		
3	Тема 5. Типи ораторських промов. Роди, види і жанри ораторського мистецтва.	2
Кредит 4. Культура спілкування: техніки оптимізації.		
4	Тема 7. Основи ділового спілкування.	2
Кредит 5. Сучасна ділова риторика.		
5	Тема 9. Спічрайтерство як вид діяльності.	2
Разом:		10

5. Теми практичних занять

/п	Назва теми	Кількість Годин
Кредит 1. Ораторське мистецтво в комунікативному контексті.		
1	Тема 2. Мовленнєва діяльність. Функціональний стиль мовлення.	2
Кредит 2. Історія розвитку риторики.		
2	Тема 4. Історія розвитку риторики в Україні.	2
Кредит 3. Теоретична риторика: основні поняття риторики.		
3	Тема 5. Типи ораторських промов. Роди, види і жанри ораторського мистецтва.	2
4	Тема 6. Підготовка промови. Композиція промови.	2
Кредит 4. Культура спілкування: техніки оптимізації.		

5	Тема 7. основи ділового спілкування.	2
6	Тема. 8. Еристика – мистецтво полеміки.	2
Кредит 5. Сучасна ділова риторика.		
7	Тема 9. Спічрайтерство як вид діяльності.	2
8	Тема 10. Форми спілкування людей у колективі. Запобігання конфліктів. Переговорний процес та його основні характеристики.	2
Разом:		16

6. Самостійна робота

/п	Назва теми	Кіль- кість Годин
Кредит 1. Ораторське мистецтво в комунікативному контексті.		
1	Тема 1. Риторика як наука і навчальна дисципліна.	14
2	Тема 2. Мовленнєва діяльність. Функціональні стилі мовлення.	12
Кредит 2. Історія розвитку риторики.		
3	Тема 3. Історичні витоки риторики.	14
4	Тема 4. Історія розвитку риторики в Україні.	12
Кредит 3. Теоретична риторика: основні поняття риторики.		
5	Тема 5. Типи ораторських промов. Роди, види і жанри ораторського мистецтва.	12
6	Тема 6. Підготовка промови. Композиція промови.	12
Кредит 4. Культура спілкування: техніки оптимізації.		
7	Тема 7. основи ділового спілкування.	12
8	Тема. 8. Еристика – мистецтво полеміки.	12
Кредит 5. Сучасна ділова риторика.		
9	Тема 9. Спічрайтерство як вид діяльності.	12
10	Тема 10. Форми спілкування людей у колективі. Запобігання конфліктів. Переговорний процес та його основні характеристики.	12
Разом:		124

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

1. Самостійно підготувати промову (3 – 5 хв.) за обраним Вами афоризмом для трьох різних аудиторій.
2. Виконати риторичний аналіз двох парламентських промов народних депутатів України (за вибором із матеріалів преси).

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ESTC

ОЦІНКА ЕКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	Залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно, якщо студент активно працює протягом усього практичного заняття, дає повні відповіді на запитання викладача у відповідності з планом практичного заняття і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, знання відповідної літератури та законодавства з питань оподаткування, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення й висновки, правильно виконує навчальні завдання.

Студенту виставляється дуже добре якщо студент активно працює протягом усього практичного заняття, дає повні відповіді на запитання викладача у відповідності з планом практичного заняття і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, знання відповідної літератури та законодавства з питань оподаткування, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення й висновки, правильно виконує навчальні завдання, допускаючи не більше 1-2 помилок або описок.

Студенту виставляється добре, якщо студент активно працює протягом практичного заняття, питання висвітлені повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване фактами, з посиланнями на відповідні нормативні документи та літературні джерела, висвітлення питань завершене висновками, студент виявив уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. Але у відповідях допущені

неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення студента до фактів і подій або допущені 1-2 фактичні і 1-2 логічні помилки.

Студенту виставляється достатньо, коли студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, законодавства та навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки й розв'язувати задачі. Але на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу або 3-4 логічних помилок при розв'язанні задач.

Студенту виставляється задовільно, коли студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення, виявлене невміння розв'язувати навчальні задачі.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів: самостійність виконання; логічність і послідовність викладення матеріалу; повнота виконання завдання; обґрунтованість висновків; використання статистичної інформації та довідкової літератури; наявність конкретних пропозицій; якість оформлення; вміння захищати результати проведеного дослідження.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 кредитів.

Поточне тестування та самостійна робота												Накопичувальні бали/ сума	
K1		K2		K3		K4				K5			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		KP
50	50	50	50	50	50	25	25	25	25	25	25	50	500/100

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольна робота.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу (описово-розповідний, проблемний виклад), метод спостереження над мовою, бесіда (евристична, репродуктивна, узагальнююча, аналітико-синтетична), робота з підручником, різні види аналізу, програмоване навчання, використання наочних посібників (рисунків, схем, таблиць).

11. Рекомендована література

1. Аристотель. Риторика // <http://lib.ru/POEEAST/ARISTOTEL/ritoriki.txt>
2. Виноградова С.М. Риторика. <https://stud.com.ua/167874/ritorika/ritorika>
3. Денисюк А.В. Політичний спічрайтинг як особлива технологія. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/edemocracy/edemocracy2017/paper/viewFile/3456/2927>
4. Дзялошинський В.М. Риторика. <https://stud.com.ua/160553/ritorika/ritorika>
5. Євремів В.А. Риторика. <https://stud.com.ua/45792/ritorika/ritorika>
6. Колотілова Н.А. Риторика: Навчальний посібник. http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_-_kolotilova_na

7. Прокопчук Л.В. Риторика. Модульний курс: навч. посіб. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 206 с. Ел. доступ: <http://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/2888/rutoruka%20posibnuk%201.pdf>.
8. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. http://pidruchniki.ws/00000000/ritorika/ritorika_-_matsko_1
9. Міхалкін Н.В. Риторика <https://stud.com.ua/65415/ritorika/ritorika>.
10. Молдован В.В. Риторика: загальна та судова http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/861/Moldovan.pdf.
11. Онуфрієнко Г.С. Риторика: <http://nashaucheba.ru>.
12. Ораторське мистецтво (Н.П.Осипова, В.Д.Воднік та ін.) <http://books.br.com.ua/themes/7/322>.
13. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посіб. авт.-уклад. : І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін. ; заред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. 2-ге вид., стер. К. : НАДУ, 2011. 128 с. Ел. доступ: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Biblioteka_Magistra/f3e7888f-ebb4-4698-a3cd-10840df8d3a2.pdf.
14. Підлісна Г.Н. Антична література. <http://www.twirpx.com/file/766286/>.
15. Риторика загальна та судова: навч. посіб. / С.Д.Абрамович, В.В.Молдован, М.Ю.Чикарькова: <http://pravouch.com/page/ritorika/ist/ist-23—idz-ax296—nf-22.html>
16. Риторика Платона // <http://litirus.ru/lektsii/ritorika-platona.html>.
17. Риторика: навч. посібн. (упор. Т.К.Ісаєнко, А.В.Лисенко). Полтава: ПолтНТУ, 2019. 247с Ел. доступ: <http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream>.
18. Сагач Г. М., Бондаренко Г. Л. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Ораторське мистецтво (ритори-ка)” (для бакалаврів). К.: МАУП, 2007. 48 с. http://library.iapm.edu.ua/metod_disc/pdf/3156_or_myst.pdf.
19. Сагач Г. Риторика // http://chtyvo.org.ua/authors/Sahach_Halyna/Rytoryka/.
20. Сарапин В.В., Боберська К. Г. Риторика: навч.-метод посібник для самостійного вивчення навчальної дисципліни для студентів спеціальності 081«Право» ступеня бакалавра Полтава 2016 http://www.pravo.puet.edu.ua/files/lic2016bac/ryt_03.pdf.
21. Серєда Н.В. Основи ораторської майстерності: навчальний посібник Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 304 с. http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/47845/1/Book_2020_Sereda_Oratorska_maisternist.PDF.
22. Теория риторики // <http://libsib.ru/ritorika/teoriya-ritoriki/vse-stranitsi>.
23. Ткаченко Л. П. Риторика як компонент освіти в давньому Римі http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Pfto/2010_9/files/pd910_03.pdf.